

درس ششم

ای وطن

شاعر: نادر ابراهیمی

قالب شعر: سرود و ترانه

معنی واژه‌ها، به ترتیب بیت‌ها

سلام: درود	رویش: رویدن گل‌ها و گیاهان
دلیل: انگیزه و سبب	غصه: غم و اندوه
صادقانه: از روی صداقت و راستی، بی‌ریا	قصه: داستان
جان‌پناه: پناه جان، پناهگاه جان	با غرور: احساس سربلندی و افتخار
جاودانه: همیشگی	با گذشت: چشم پوشی از اشتباه دیگران و بخشیدن آنان

معنی بیت‌ها

*ای سلامم، ای سرودم

ای نگهبان وجودم

ای غمم تو، شادی‌ام تو

مایه‌ی آزادی‌ام تو..... ای وطن!

ای وطن!

معنی: ای وطن! تو سلام و شعر و آواز من هستی و در برابر دشمن از فرهنگ، هستی و تاریخ ما محافظت می‌کنی.

ای وطن! در همه حال، چه غم و چه شادی، به یاد تو هستم. تو سبب آزادی و رهایی من هستی.

نکته‌ی آرایه‌ای: تو [وطن] مانند نگهبان: تشبیه

* ای دلیل زنده بودن

ای سرودی صادقانه

ای دلیل زنده ماندن

جان پناهی جاودانه ای وطن!

معنی: ای وطن! تو انگیزه‌ی بودن من هستی و مانند شعری بی‌ریا و صمیمی هستی.

ای وطن! تو انگیزه و دلیل زندگی کردن من هستی و همیشه سبب آرامش و امنیت من و پناهگاه من می‌باشی.

نکته‌ی آرایه‌ای: تو [وطن] مانند سرودی صادقانه: تشبیه

نکته‌ی دستوری: در این مصراع‌ها، واژه‌های «دلیل» و «سرود» منادا نیستند، بلکه واژه‌ی «وطن» منادای محذوف می‌باشد؛ یعنی: ای [وطن] که دلیل زنده بودن [هستی] یا ای [وطن] [مانند] سرودی صادقانه [هستی].

* همچو رویش در بهاران

همچو جان در هر بدن

مثل بوی عطر گل‌ها

مثل سبزی چمن ای وطن!

معنی: ای وطن! تو مانند گیاهان بهاری هستی که می‌رویند و زندگی را آغاز می‌کنند و مانند روح و جان هستی که به همه زندگی می‌بخشی.

ای وطن! تو مانند گل‌های خوشبو و معطر هستی و مانند چمنزاران سرسبز و شاداب می‌باشی.

نکته‌ی آرایه‌ای: همچو رویش در بهاران: تشبیه / همچو جان: تشبیه / مثل بوی عطر گل‌ها: تشبیه / مثل سبزی چمن: تشبیه

* مثل راز شعر حافظ

مثل آواز قناری

همچو یاد خوش‌ترین‌ها

همچو باران بهاری ای وطن!

معنی: ای وطن! تو مانند رازِ فالِ شعرهای حافظ و مثل آواز قناری عاشق، جذاب و ارزشمندی. تو مانند خاطره‌های خوش و به یادماندنی هستی و مانند باران لطیف و پاک بهاری می‌باشی.

نکته‌ی آرایه‌ای: در همه‌ی مصراع‌ها، تشبیه وجود دارد.

* مثل غم در مرگ مادر

مثل کوه غُصّه‌هایی

مثل سربازان عاشق

قهرمان قصّه‌هایی ای وطن!

معنی: ای وطن! غم تو مانند غم از دست دادن مادر، دردناک و مانند کوهی از غُصّه و اندوه می‌باشد که روزگار بی‌وفا، تو را گرفتار این رنج‌ها کرده است.

ای وطن! تو مانند سربازان عاشقی که دلیرانه و قهرمانانه در برابر دشمنان، دفاع کرده‌اند؛ سرافراز و سربلند ایستاده‌ای.

نکته‌ی آرایه‌ای: مثل غم، مثل کوه و مثل سربازان عاشق: تشبیه

* همچو آواز بلندی

از بلندی‌های پاک

با غروری، با گذشتی

باوفایی همچو خاک ای وطن!

ای وطن!

معنی: ای وطن! تو مانند آواز بلند و رسا که پاک و لطیف است، سربلند و با افتخار هستی و از خودگذشتگی داری و مانند خاک باوفا می‌باشی. ای وطن من

نکته‌ی آرایه‌ای: در این مصرع‌ها، وطن به آواز بلند و خاک، تشبیه شده است.

پیام درس

این درس به ستایش وطن می‌پردازد و آن را مایه‌ی نجات و پناهگاه خود می‌داند. شاعر در این شعر به وطنش، افتخار می‌کند چون که وطن انسان، سبب افتخار و سربلندی آن‌هاست، بنابراین باید قدر وطن را بدانیم و آن را گرامی بداریم.

تاریخ ادبیات

نادر ابراهیمی (۱۳۸۷-۱۳۱۵ ه. ش.)

نویسنده و سینماگری که با داستان‌های کودک و نوجوان، فعالیت‌های فرهنگی‌اش را آغاز کرد. «کلاغ‌ها و سنجاب»، «دور از خانه»، «قصه‌های ریحانه خانم»، «قصه‌های سار و سیب»، «نوسازی حکایت‌های خوب قدیم برای کودکان» و بعضی از کتاب‌های کودک و نوجوان از آثار اوست. نخستین کتابش را به اسم «خانه‌ای برای شب» در سال ۱۳۴۱ نوشت. پس از انقلاب، زندگی امام خمینی (ره) را با نام «سه دیدار با مردی که از فراسوی باور ما آمد» نوشت.

حکایت

انواع مردم

نوع نثر: ساده و روان

برگرفته از: کتاب کیمیای سعادت، ابوحامد امام محمد غزالی

* بدان که مردم از سه جنس اند:

معنی: آگاه باش که انسان‌ها از سه دسته تشکیل شده‌اند:

- بدان: آگاه باش - جنس: دسته، گروه

* بعضی چون غذا هستند که وجودشان برای ما لازم است.

معنی: بعضی همانند غذا هستند که برای ادامه‌ی زندگی به وجود آن‌ها نیاز داریم؛ یعنی زندگی بدون آن‌ها امکان‌پذیر نیست.

نکته‌ی آرایه‌ای: چون غذا (= مانند غذا): تشبیه

* و بعضی چون دارو هستند که فقط گاهی به آن‌ها نیاز داریم.

معنی: بعضی دیگر مانند دارو هستند که هر وقت دچار مشکل و گرفتاری می‌شویم، به کمک ما می‌آیند و مشکلات را برطرف می‌سازند.

نکته‌ی آرایه‌ای: چون دارو (= مانند دارو): تشبیه

* و برخی دیگر مانند بیماری هستند که ما هرگز به آن‌ها نیاز نداریم، ولیکن گاهی رفتارشان می‌شویم که در چنین هنگامی باید صبر و تحمل داشته باشیم تا به سلامت از دست آن‌ها، رها شویم.

معنی: دسته‌ای دیگر مانند بیماری هستند که ما هرگز به وجود آن‌ها نیاز نداریم، چون که سراسر درد و رنج هستند، اما گاهی گرفتار آن‌ها می‌شویم که در چنین هنگامی باید با صبر و حوصله از کنارشان بگذریم و برای همیشه از دست آن‌ها، رها شویم.

نکته‌ی آرایه‌ای: مانند بیماری: تشبیه

پیام درس

به نظر شما چه کسانی وجودشان مانند غذا برای ما ضروری است؟

منظور دوستانی است که یک رنگ و صمیمی هستند. این دوستان همیشه در هر کاری به کمک ما می‌آیند و به زندگی ما آرامش و آسایش می‌بخشند، بنابراین وجود این افراد برای ما لازم و ضروری است.

تاریخ ادبیات

امام محمد غزالی (۵۰۵ - ۴۵۰ هـ. ق)

امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی از دانشمندان معروف دوره سلجوقی است. وی در فقه و حکمت کلام سرآمد روزگار خویش بود. پدرش مردی بافنده بود و برخی لقب غزالی را به مناسبت پیشه‌ی او می‌دانند غزالی به مدت پنج سال در مدرسه‌ی نظامیه تدریس می‌کرد. از آثار او می‌توان به «کیمیای سعادت»، «نصیحة الملوک» و «احیاء علوم الدین» اشاره کرد.

کیمیای سعادت

کتابی است از امام محمد غزالی درباره‌ی اصول دین اسلام که در آخرین سال‌های قرن پنجم هجری نوشته شده است.

مخالف :

غم : شادی	غصه : شادی ، خوشحالی	زنده : مرده
آزادی : اسارت	صادق : دروغ گو	

هم خانواده :

وجود : موجود	صداقت : صادقانه - صداقت	مغرور : غرور
دلالت : دلیل - دلایل	مشرق : شرق	مقصد : قاصد - مقصود

مریم عزیزی - تالار تلگرافی معلمان ششم ابتدایی (دکتر صفایی)